

Ngắm cảnh đẹp lại nghĩ về hoạt động khai thác tài nguyên sinh thái của con người

Bức hình dưới đây ghi lại cảnh núi non hùng vĩ và một dòng thác đẹp như tiên cảnh tại Hòa Bình. Đoạn này trên đường chúng tôi đi ra khu vực Suối Lớn, uốn quanh núi.

Ảnh: Thác như trong tiên cảnh tại Hòa Bình, chụp ngày 21-11-2023.

Một trong những điều khiến cho bức ảnh đẹp hơn là vẻ tinh khôi hầu như chưa bị can thiệp bởi công trình xây dựng, vật dụng hay vật liệu.

Thông thường, chỉ cần bắt đầu tính toán tới khai thác lợi ích kinh tế, thì một chuỗi hoạt động sẽ kéo theo, từ đầu tư, xây dựng, thương mại, sinh sống... Tất cả đều có chung một mục tiêu cuối cùng: khai thác tài nguyên thiên nhiên hoang sơ dễ chạm vào cảm xúc, để thu lấy lợi nhuận. Khuynh hướng thật này ám ảnh tới mức khi thiết kế vào trò chơi điện tử như *Animal Crossing: New Horizons* (ACNH), người chơi cũng lập tức áp dụng các nguyên lý khai thác (không cần quan tâm tới sự tận diệt) [1].

Việc cuốn vào khai thác cho mục tiêu lợi nhuận thông thường là một vòng xoáy xô đẩy nghiệt ngã, nhất là khi ta xét đến số phận của môi trường. Trước hết, việc đầu tư ở những nơi có cảnh quan thiên nhiên hùng vĩ thường phát sinh tốn kém. Hạ tầng đầu tư khó khăn hơn dẫn đến chi phí đội lên. Các điều kiện bảo tồn càng ngặt nghèo, các chi phí liên quan tới khảo sát, đánh giá tác động, cấp phép cũng trội lên. Nhân công không sẵn sàng và các phát sinh bất trắc cũng gia tăng. Hơn nữa, do thị trường không hiển nhiên thấy được ngay, chi phí vốn cũng tăng do yêu cầu bù đắp rủi ro của cổ đông.

Kết quả là, doanh nghiệp đầu tư sẽ chỉ còn một cách là tận thu khai thác, mà cách hợp lệ nhất, đúng pháp luật, chính là tăng công suất khai thác. Khi này, chủ đầu tư mong có cái gọi là “nhịp độ kinh doanh bận rộn”, cũng đồng nghĩa với vòng quay tiền tít mù... Khi khách ồ ạt kéo tới flexing với những tấm hình sang chảnh, mời gọi chi tiêu, thì cũng là lúc thiên nhiên rung lên hồi chuông báo trước sự cáo chung của tính nguyên sơ thuần khiết. “Footprint” hay “assprint” thì cũng chung

một kết cục.

Ấy là ta tạm còn bỏ qua thực tế là vi phạm luật môi trường cũng đâu phải chuyện hiếm. Mà một lần, hai lần rồi lại ba lần... theo triết lý cổ xưa “đám đò giặt mực” [2].

Từ góc nhìn cá nhân, thiên nhiên đối với tôi là nguồn cảm xúc, nơi để suy tưởng, dòng thông tin. Trong thiên nhiên nguyên sơ, kể cả sự tĩnh lặng cũng chứa đầy thông tin, chính xác theo cách mà *Mindsponge Theory* (MT) biện luận giá trị [3]. Trên thực tế, giữa những lần tiến triển đáng kể của MT trước khi và ngay cả khi chờ ra đời, đều được bắc cầu bởi những chuyến đi và dấu ấn của việc chạm tới thiên nhiên, dù là ở Việt Nam, Lào, Pháp hay Mỹ.

Tôi tự hỏi có thật con người giàu lên sau khi biến rừng thành vườn nhà mình không? Hay đích thị là đang nghèo đi, mọi mặt, chỉ có mỗi con số trong tài khoản tăng lên mà thôi?!

References

[1] Vuong, Q. H., et al. (2021). On the environment-destructive probabilistic trends: A perceptual and behavioral study on video game players. *Technology in Society*, 65, 101530. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0160791X21000051>

[2] Vuong, Q. H., et al. (2021). Identifying the moral-practical gaps in corporate social responsibility missions of Vietnamese firms: An event-based analysis of sustainability feasibility. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(1), 30-41. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/csr.2029>

[3] Vuong, Q. H. (2023). *Mindsponge Theory*. Walter de Gruyter GmbH. <https://www.amazon.com/dp/BOC3WHZ2B3>